

Midrash Halakha: Derivation or Support?

ויקרא פרק כג פסוק מב

בַּסֶּכֶת תֵּשְׁבוּ שְׁבַעַת יָמִים כָּל הָאֲזָרְחָ בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בַסֶּכֶת :

ספרא אמור פרשה יב ד"ה פרק יז

אזרח, זה אזרח, האזרח, להוציא את הנשים, כל האזרח לרבות את הקטנים, בישראל, לרבות גרים ועבדים משוחררים.

תלמוד בבלי מסכת סוכה דף כח עמוד ב

אמר מר: כל - לרבות את הקטנים. והתנן: נשים ועבדים וקטנים פטורין מן הסוכה! - לא קשיא: כאן - בקטן שהגיע לחינוך, כאן - בקטן שלא הגיע לחינוך. - קטן שהגיע לחינוך מדרבנן הוא! - מדרבנן, וקרא אסמכתא בעלמא הוא.

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף מא עמוד ב

הני שיעורין בהדיא מי כתיבי? אלא מדרבנן, וקרא אסמכתא בעלמא.

תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף נו עמוד ב

מנהני מילי? - אמר רבי יוחנן: דאמר קרא (בראשית ב') ויצו ה' אלהים על האדם לאמר מכל עץ הגן אכל תאכל. - ויצו - אלו הדינין, וכן הוא אומר (בראשית י"ח) כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו וגו'. ה' - זו ברכת השם, וכן הוא אומר (ויקרא כ"ד) ונקב שם ה' מות יומת. אלהים - זו עבודה זרה, וכן הוא אומר (שמות כ') לא יהיה לך אלהים אחרים. על האדם - זו שפיכות דמים, וכן הוא אומר (בראשית ט') שפך דם האדם וגו'. לאמר - זו גילוי עריות, וכן הוא אומר (ירמיהו ג') לאמר הן ישלח איש את אשתו והלכה מאתו והיתה לאיש אחר. מכל עץ הגן - ולא גזל, אכל תאכל ולא אבר מן החי. כי אתא רבי יצחק תני איפכא: ויצו - זו עבודה זרה, אלהים זו דינין.

1. Kuzari, 3:73 (R. Yehudah Halevi, 1140) - "And the Lord God commanded the man saying (Gen 2:16)" It is an indicator of the seven Noahide commandments. "Lord" refers to the prohibition on blasphemy; "God" refers to the prohibition on idol worship; "commanded" refers to the maintenance of a legal system; "the man" refers to the prohibition on murder; "saying" refers to the prohibition on incest and adultery... This verse is very far from all of these matters. But it is popularly accepted that these seven commandments are associated with this verse, which serves as a memory aid.

2. Maharil, "Gleanings," 70 (R. Yaakov ben Moshe Moelin, 1365-1427, Germany) - Whenever it is said, "it is a rabbinic enactment, and the text is a mere support," this is what it means: it is certainly a construction of the Rabbis, who then sought out and found a scriptural support. They then associated their enactment with the text in order to strengthen it, so that people would believe it was biblically ordained, and would thus give it weight, and not come to disdain and treat lightly enactments of the Sages.

3. Ritva to Bavli Rosh Hashanah 16a

חידושי הריטב"א מסכת ראש השנה דף טז עמוד א
והא דקאמר אמר הקדוש ברוך הוא אמרו לפני מלכיות זכרונות ושופרות, משום דאע"ג דפסוקי מלכיות זכרונות ושופרות אינם מן התורה אלא מדרבנן כדפרישנא, מ"מ ממה שאמרה [תורה] זכרון תרועה יש ללמוד שראוי להזכיר פסוקי תרועה ופסוקי זכרון, ומלכיות נפקא לן כמו שדרשו רז"ל מסיפרי מפסוק והיה לכם לזכרון לפני אלהיכם אני ה' אלהיכם שאין תלמוד לומר אני ה' אלהיכם אלא זה בנה אב בכל מקום שאתה אומר זכרונות אתה סומך לו מלכיות (עי' לקמן ל"ב א'), ומהכא סמכו רבנן לתקוני הני פסוקי דתקיעתא, ומשום הכי קתני ר"ע שאמר הקדוש ברוך הוא אמרו לפני מלכיות זכרונות וכי' שכל מה שיש לו אסמכתא מן הפסוק העיר הקדוש ברוך הוא שראוי לעשות כן

אלא שלא קבעו חובה ומסרו לחכמים, וזה דבר ברור ואמת, ולא כדברי המפרשים האסמכתות שהוא כדרך סימן שנתנו חכמים ולא שכונת התורה לכך, ח"ו ישתקע הדבר ולא יאמר שזו דעת מינות הוא, אבל התורה (העידה) [העירה] בכך ומסרה חיוב הדבר לקבעו [ל]חכמים אם ירצו כמו שנאמר ועשית על פי הדבר אשר יגידו לך, ולפיכך תמצא החכמים נותנין בכל מקום ראייה או זכר או אסמכתא לדבריהם מן התורה כלומר שאינם מחדשים דבר מלבם וכל תורה שבע"פ רמוזה בתורה שבכתב שהיא תמימה וח"ו שהיא חסירה כלום.

Whatever has support from a verse thereby has the approval of the Holy and Blessed One...It is not so that such textual support is a mere indicator given by the Sages, and is not the intent of the text. God forbid! Let such opinions be forgotten and never expressed, for they are heretical. Rather, the Torah makes its views known and empowers the Sages to enact certain things should they see fit...therefore, you will always find the Sages providing some evidence, or hint, or support for their statements in the Torah, so as to demonstrate that they do not innovate of their own accord. All of the Oral Torah is at least hinted at in the Written Torah, which is perfect, and not, God forbid, lacking anything.

ספר המצוות לרמב"ם שורש ב

השרש השני שאין ראוי למנות כל מה שלמדים באחת משלש עשרה מדות שהתורה נדרשת בהן או בריבוי:

כבר בארנו בפתיחת חבורנו בפרוש המשנה (בריש ההקד') שרוב דיני התורה יוצאו בשלש עשרה מדות שהתורה נדרשת בהן ושהדין היוצא במדה מאותן המדות הנה פעמים תפול בו המחלוקת ושיש שם דינין הם פירושים מקובלים ממה שאין מחלוקת בהם אבל הם מביאים ראייה עליהם באחת משלש עשרה מדות כי מחכמת הכתוב שהוא אפשר שיימצא בו רמז מורה על הפירוש ההוא המקובל או הקש יורה עליו. וכבר בארנו זה הענין שם.

וכשהיה זה כן הנה לא כל מה שנמצא החכמים שהוציאו בהקש משלש עשרה מדות נאמר שהוא נאמר למשה בסיני ולא גם כן נאמר בכל מה שנמצא בתלמוד יסמכוהו אל אחת משלש עשרה מדות שהוא דרבנן כי פעמים יהיה פירוש מקובל. לפיכך הראוי בזה שכל מה שלא תמצאהו כתוב בתורה ותמצאהו בתלמוד שלמדוהו באחת משלש עשרה מדות אם בארו הם בעצמם ואמרו שזה גוף תורה או שזה דאורייתא הנה ראוי למנותו, שהמקבלים אמרו שהוא דאורייתא. ואם לא יבארו זה ולא דברו בו הנה הוא דרבנן, שאין שם כתוב יורה עליו.

וזה גם כן שרש כבר נשתבש בו זולתנו ולכן מנה יראת חכמים בכלל מצות עשה. ואשר הביאו לזה לפי מה שייראה לי מאמר רבי עקיבא (פס' כב ב ושי"ג) את י"י אלהיך תירא לרבות תלמידי חכמים וחשב שכל מה שיגיע ברבוי הוא מן הכלל הנזכר. ואם היה הענין כמו שחשבו למה לא מנו כבוד בעל האם ואשת האב מצוה בפני עצמה מחוברת אל כבוד אב ואם וכן כבוד אחיו הגדול. כי אלו האישים למדנו שאנו חייבין לכבדם ברבוי. אמרו (כתובות קג א) את אביך לרבות אחיך הגדול ועוד אמרו את אביך לרבות בעל אמך ואת אמך לרבות אשת אביך, כמו שאמרו את י"י אלהיך תירא לרבות תלמידי חכמים. אם כן מפני מה מנו אלו ולא מנו אלו.

השגות הרמב"ן לספר המצוות שורש ב

ופליאה דעת ממני נשגבה לא אוכל לה, שאם נאמר כי אין המדות הנדרשות מקובלות מסיני ולא נצטוינו לדרוש ולפרש בהן את התורה א"כ הרי הן בלתי אמתיות והאמת הוא פשטיה דקרא בלבד לא הדבר הנדרש, כמו שהזכיר [עמ' נד] ממאמרם אין מקרא יוצא מידי פשוטו, ועקרנו שורש קבלתנו ביי"ג מדות שהתורה נדרשת בהן ורוב התלמוד אשר יוסד בהן. והרב חוזר ומודה שאין הסבה מפני שאין אמתיות. ואם אמתיות הן מה בין המקום שהם מזכירין זה בפירוש או בסתם. שאם נאמר כיון שלא נכתב הדבר בתורה אינו בכלל המצוות אף המוזכרות מהן בתלמוד לומר בהן דאורייתא הוא מגזרה שוה או מריבוי אף הן לא נכתבו. ומה שאמר [בסוף] מפני שהוא נודע בקבלה לא בהקש, אם המדות אמתיות הכל נודע בקבלה מאתו ית'. ועוד שההלכה למשה מסיני אצל הרב דברי סופרים היא ואם כן הדבר המקובל לא יקרא דבר תורה מצד הקבלה אלא מצד היותו נדרש מן המדות הוא דבר תורה.